

Budjetin tuloveromuutosten vaikutukset - miten ne lasketaan?

Hallituksen budjettiesityksissä katsottiin aiemmin ansiotuloverotuksen pysyvän ennallaan, jos veroperusteisiin tehdään inflaation mukaiset tarkistukset, mutta nyttemmin on periaatteena ollut, että indeksitarkistukset tulee tehdä ansiotulojen muutoksen mukaisesti. Tuloveroasteella mitattu verotuksen taso säilyy ennallaan vain, jos verot ja tulot muuttuvat samassa suhteessa, so. kun kaikkiin rahamääräisiin veroperusteisiin tehdään ansiotason muutoksen mukaiset tarkistukset. Näin saadaan laskennallinen vertailutaso, johon budjettiesityksen mukaista verotusta voidaan verrata. Ensi vuoden budjetissa palkansaajien ansiotuloverotus kiristyy vain hieman.

Yhteiskunnallisten vaikutusten keskuudessa on esiintynyt erilaisia näkemyksiä siitä, miten valtion talousarvioesityksessä tuloverotukseen tehtävien muutosten vaikutukset tulisi laskea. Joidenkin mielestä verotus säilyy ennallaan, kun veroperusteita¹ muutetaan inflaatiovauhtia vastaavasti. Jotkut mieltävät inflaatiotarkistukset siten, että tuloveroasteikon tuloarajat tarkistetaan yleisen hintatason muutoksen mukaisesti. Tällaiset kommentit ovat ainakin osittain virheellisiä. Ensinnäkään inflaatiolla ei ole mitään tekemistä sen kanssa, kuinka kireää tai kevyttä tuloverotus on. Toiseksi tuloveroasteikon tuloarajat ovat vain osa indeksitarkistusten kohteena olevista veroperusteista.

Myös maan hallituksilla on ollut asiasta toisistaan poikkeavia tulkintoja. Aiemmin inflaation ylittävien indeksitarkistusten katsottiin keventävän verotusta, mutta kahden viimeisen hallituksen aikana vasta ansiotason nousun ylittäviä indeksitarkistuksia on pidetty ”aitoina veronkevennyksinä”. Tosin myös edellisen hallituksen pääpuolueella oli tästä erilaisia käsityksiä (Helsingin Sanomat 25.8.2009).

Yllä kuvatut esimerkit osoittavat, että tällaisten ns. päätösperäisten veromuutosten laskentaperiaatteita ei ole laajemmin pohdittu, vaikka keskustelu verotuksen vaikutuksista muutoin on vilkasta. **TURKKILA** (2011) toteaa väitöskirjassaan, ettei hän ole havainnut tällaista tarkastelutapaa tuloverotusta käsittelevässä kirjallisuudessa.² Kysymys on kuitenkin aiheellinen. Sen määrittäminen, milloin verotus säilyy ennallaan, vaikuttaa samalla esimerkiksi budjetissa esitettyyn tuloverotuksen muutokseen, ts. kiristääkö hallitus verotusta esimerkiksi 400 miljoonaa euroa vai 300 miljoonaa euroa.

Verotuksen muutoksia arvioitaessa pitää määrittää ensin, milloin verotus säilyisi ennallaan.

Hallituksen ehdottamissa (ja eduskunnan hyväksymissä) verotuksen päätösperäisissä muutoksissa on kyse verolainsäädännön muutoksista. Ne ovat kuitenkin vain osa kaikista veroperusteista. Valtiolta ei voi suoranaisesti vaikuttaa siihen, millaisiksi vaikkapa kunnallisveroprosentit muodostuvat.

Kun arvioidaan pelkästään lainsäädäntöön tehtäviä muutoksia, muiden tekijöiden vaikutukset verotukseen pitää eliminoida laskelmista. Tällöin verotuottovaikutus on euromääräisesti sama kuin kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen muutos. Samalla voidaan arvioida päätösperäisten veromuutosten vaikutukset kotitalouksien ostovoimaan, kun otetaan huomioon hintatason odotettu kehitys. Usein arvioidaan myös vaikutukset tulo- ja marginaaliveroasteisiin sekä tulojakoon. Tällaiset laskelmat ovat yleensä staattisia eli verotuksen käyttäytymisvaikutuksia ei oteta huomioon.³ Tässä artikkelissa pohditaan talousarvioesityksen veromuutosten vaikutuslaskelmissa käytettyjä menetelmiä. Esimerkeissä viitataan vuoden 2014 budjettiin. Kuvatut periaatteet soveltuvat muidenkin veroperustemuutosten arviointeihin.

AINEISTO JA LASKENTAMALLI

Tuloveromuutosten vaikutusten arvioiminen mahdollisimman luotettavasti edellyttää, että käytössä on monipuolinen, koko väestöä edustava yksilötasoinen tilastoaineisto (data). Sen keskeinen informaation lähde tulee olla hallinnolliset rekisterit, lähinnä Verohallituksen verorekisteri. Mitä suurempi aineisto, sitä paremmat edellytykset on tehdä tarkkoja laskelmia myös suhteellisen pienistä erityisryhmistä.

Verorekisteri on mahdollista saada käyttöön verotuksen valmistumisen jälkeen. Budjettilaskelmat tulee kuitenkin tehdä kuluvaan vuoteen seuraavalle vuodelle, jolloin niissä käytetyt tiedot ovat

HEIKKI VIITAMÄKI tähdentää,
että ansiotason nousun
mukaiset indeksitarkistukset
pitävät ansiotulojen verotuksen
ennallaan.

kolme vuotta vanhoja. Jos esimerkiksi verorekisteri on vuodelta 2011 (tilastovuosi), verotus valmistuu vuonna 2012, jolloin verorekisteri on käytettävissä aikaisintaan vuoden 2013 alkupuolella. Näitä tietoja on sitten käytettävä vuoden 2014 tasoisissa budjettilaskelmissa.

Mikäli budjettilaskelmissa käytettävään tilastovuoden tietoja, tulokset eivät olisi realistisia. Tulot ja menot voivat muuttua huomattavasti kolmen vuoden aikana. Yhteiskunnassa tapahtuu myös muita muutoksia, jotka vaikuttavat kansalaisten tuloihin ja niistä maksettaviin veroihin. Esimerkiksi sen seurauksena, että eläkkeensaajien osuus väestöstä kasvaa, kotitalouksien tulot pienenevät. Kun palkka- ja eläketulojen verotukset poikkeavat toisistaan, myös tuloista maksettavat verot muuttuvat.

Jotta ennusteet saadaan mahdollisimman luotettaviksi, laskelmissa käytettävä malliaineisto tulee "ajantasaistaa" tilastovuotta myöhemmille vuosille. Tämä tehdään siten, että mm. väestön kasvu, kansalaisten tulot sekä työllisten, työttömien ja eläkkeensaajien lukumäärät vastaavat ennustettua kehitystä. Ajantasaistaminen sisältää siten sekä "taloudellisten" tekijöiden että väestön demografisen kehityksen ennakoituiden muutokset. Ajantasaistamisen luotettavuutta voidaan lisätä kasvattamalla laskelmien taustalla olevan datan kokoa ja tekemällä yksityiskohtaisempia ennusteita. Toisaalta budjettivuoteen sisältyy aina elementtejä, joiden ennustaminen on erityisen vaikeaa. Tällaisia ovat esimerkiksi osinkotulojen ja myyntivoittojen muutokset.

Verolaskelmien perustana olevat tilastoaineistot voivat olla jopa kolmen vuoden takaa, joten ne on saatettava ajan tasalle käyttämällä muita tilastotietoja ja ennusteita.

Aineiston ajantasaistaminen ei ole riskitiriidassa sen kanssa, että laskelmissa arvioidaan päätöspäisiä muutoksia. Ajantasaistettuun aineistoon tosin sisältyy ennusteet sellaisista tulevista käyttäytymismuutoksista, jotka vaikuttavat tulojen, menojen ja väestön demografian

kehitykseen. Tällaista aineistoa käytettäessä kyse on kuitenkin vain siitä, että laskelmat tehdään tietyn vuoden tasossa. Verotuksen muutoksista aiheutuvia käyttäytymisvaikutuksia ei silti yleensä oteta huomioon.

Kuvatuissa vaikutusarvioissa keskeinen väline on ns. mikrosimulointimalli. "Mikro" viittaa yksilötason aineistoon ja "simulointi" verojen (yleensä myös sosiaalietuuksien) yksityiskohtaisesti ohjelmoituun laskentajärjestelmään, joka mahdollistaa eri vaihtoehtojen joustavan ja monipuolisen muuttamisen. Valtiovarainministeriössä tällaisia vaikutuslaskelmia on tehty jo runsaan 20 vuoden ajan TUJA-simulointimallilla (NIINIVAARA JA VIITAMÄKI 2005). Sen tietolähteenä on Tilastokeskuksen tulonjakotilaston palveluaineisto, joka on tilastollisesti edustava otos Suomen kotitalouksista. Viimeisin aineisto sisältää noin 25 000 otoshenkilöä, joista jokaisesta on 700-800 tietoa. Yksilötason tiedot on saatettu vastaamaan koko väestöä painokertoimien (korotuskertoimien) avulla. Sama simulointimalli on myös Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen käytössä. Tilastokeskus on sittemmin rakentanut uuden SISU-simulointimallin, jonka otosaineisto on huomattavasti suurempi, noin 800 000 henkilöä. Tätä mallia voivat käyttää muutkin organisaatiot tilastolain puitteissa.

Mikrosimulointimallia voidaan luonnehtia siten, että sen käyttämä otosaineisto kuvaa väestön rakennetta ja tulonmuodostusta kunakin vuonna. Laskentaohjelmat ja niiden käyttämät parametrit puolestaan ovat eri vuosien voimassa olevan vero- ja etuuslainsäädännön mukaisia. Tällaisen mallin etuna on se, että sillä voidaan tarkastella yhden (tai useamman) muutoksen vaikutusta erikseen. Esimerkiksi tietyn verolainsäädäntöön tehtävän muutoksen vaikutus sellaisenaan saadaan tekemällä kyseinen muutos ja pitämällä muut tekijät ennallaan. Yksinkertaisimmillaan tämä tapahtuu siten, että tehdään ensin nyky-lainsäädännön mukainen verolaskelma. Jos halutaan korottaa vaikkapa työtulovähennyksen enimmäismäärää, kyseistä parametriarvoa muutetaan ja tehdään uusi verolaskelma. Näiden laskelmien erotus kuvaa vain tämän veroperuste-muutoksen vaikutusta laskentavuoden

tasolla. Suomessa simulointimenetelmää on käytetty jo pitkään valtiovarainministeriön hallinnonalalla päätöspäisten vero- ja etuusmuutosten vaikutusarvioissa (SALOMÄKI 1992, LEHTINEN JA SALOMÄKI 1993, VM-TIEDOTTEET 1994 ja 1995 sekä VIITAMÄKI 2009).

LASKENTAPERIAATTEET

Edellä kuvatun esimerkin laskenta oli yksinkertainen. Budjettilaskelmissa sen sijaan on kyse kahdesta verovuodesta, kun kuluvan vuoden verotusta verrataan budjettivuoden verotukseen. Muiden kuin lainsäädännön muutosten vaikutukset eliminoidaan siten, että kaikissa laskelmissa käytetään samaa budjettivuoden tasossa olevaa aineistoa. Vuoden 2013 ja vuodelle 2014 ehdotettuja veroperusteita ei voida kuitenkaan käyttää sellaisenaan, koska tulot ovat vuoden 2014 tasossa, mutta veroperusteet ovat nimellismääräisiä molemmilta vuosilta. Miten siis vuoden 2013 veroperusteet saatetaan vuoden 2014 tasolle niin, että vaikutukset ovat "neutraaleja" eli verotuksen taso säilyy samana? Kun tämä selvitetään, sitä voidaan verrata budjettiehdotuksen mukaiseen laskelmaan, jotta nähdään miten verotus muuttuu.

Tällaisen "neutraalin" verotuksen tason määrittämiseksi tulee ensin päättää, miten verorasitusta mitataan. Yleisesti hyväksytty mittari on tuloveroaste, eli tuloverojen osuus vastaavista veronalaisista tuloista.⁴ Jos budjettivuonna tulojen odotetaan lisääntyvän vaikkapa x prosenttia, tuloveroaste pysyy samana vain siinä tapauksessa, että verot lisääntyvät myös x prosenttia. Esimerkiksi palkansaajan tuloverotus ei siis kiristy eikä kevene, jos budjettivuonna sekä palkka että tuloverot lisääntyvät suhteellisesti yhtä paljon.

On helppo havaita, että jos kaikki verovähennykset ja tuloveroasteikon tulorajat muuttuvat tulojen suhteessa, myös verotettavat tulot, tuloverot ja veronluonteiset maksut muuttuvat samalla tavalla. Tämä toteutuu siitä riippumatta, mikä on henkilön tulotaso tai mitä veronalaista ansiotuloa hän saa. Edellytyksenä on, että esimerkiksi kunnallis- ja kirkollisveroasteet, tuloveroasteikon marginaaliveroasteet sekä sosiaalivakuutusmaksuprosentit pysyvät ennallaan. Seuraavaksi pitää

VEROTUS EI KIRISTY EIKÄ KEVENE, JOS TULOT JA VEROT MUUTTUVAT YHTÄ MONTA PROSENTTIA.

kysyä, miten veroperusteita tulee sitten muuttaa.

Yleistäen voidaan todeta, että verotus säilyy ennallaan, kun kaikkia euromääräisiä veroperusteita muutetaan tulojen suhteessa (VIITAMÄKI 2013). Toisin sanoen jos tehdään tulojen kehityksen mukaiset indeksitarkistukset, verotus ei kiristy eikä kevene. Tämä johtuu siitä, että veroperusteita käyttävät vähennysten ja verojen laskusäännöt koostuvat tavanomaisista yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskuista.

Hallitus voi omilla toimillaan pitää verotuksen ennallaan, jos tehdään tulojen kehityksen mukaiset indeksitarkistukset kaikkiin euromääräisiin veroperusteisiin.

Todellisiin, myöhemmin toteutuviin veroasteisiin ja verotuottoihin vaikuttavat valtiovallan toimenpiteiden lisäksi muutkin tekijät. Ansiotulojen kehityksen mukaisilla veroperusteiden indeksitarkistuksilla voidaan vaikuttaa vain sellaisiin veroperusteisiin, jotka määräytyvät tulojen perusteella. Huomattava osa ns. viran puolesta (tulosta ja verosta) tehtävistä vähennyksistä on tällaisia. Sen lisäksi on vähennyksiä, jotka määräytyvät erityisten kustannusten perusteella. Esimerkiksi työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut, matkakulut, asuntolainojen korot tai kotitalousvähennykseen oikeuttavat työkorvaukset eivät muutu tulojen mukaisesti. Ansiotason mukaiset indeksitarkistukset veroperusteisiin eivät yleensä muuta näitä vähennyksiä kuvatulla tavalla, koska kyseiset menot eivät muutu ansioiden mukaisesti.

Entä mitkä tulot kuvaavat parhaiten yleistä ansiotulojen kehitystä? Ansiotasoindeksi mittaa palkansaajien säännölliseltä työajalta maksettavien ansioiden kehitystä. Sen käyttäminen veroperusteiden indeksitarkistuksissa, kuten nykyään

tehdään, on selkeää ja perusteltua siinä mielessä, että veronalaisista ansiotuloista noin 70 prosenttia on palkkatuloa.⁵ Periaatteessa indeksinä voisi käyttää kaikkien ansiotulojen keskimääräistä muutosta, mutta sen arvioiminen budjettivuodelle on vaikeampaa.

On myös muistettava, että talusarvioesityksen indeksitarkistukset perustuvat aina ennusteeseen siitä, miten ansiotulot kehittyvät budjettivuonna. Siten myös arvioidut verotuksen tason ja verotuoton muutokset ovat ennusteita. Jos arvio tulojen kehityksestä myöhemmin osoittautuu ylimitoitetuksi, veroperusteita on kevennetty enemmän (kiristetty vähemmän) kuin "olisi pitänyt" ja verotus kevene arvioitua enemmän (kiristyy arvioitua vähemmän). Muutos on päinvastainen jos tulokehitys on arvioitua suurempi.

Yksittäisten kansalaisten tulot eivät myöskään muutu arvioidun keskimääräisen tulokehityksen mukaisesti. Tämän johdosta eri tulotasoilla olevien henkilöiden verot muuttuvat eri tavalla. Jos esimerkiksi palkansaajan tulot nousevat yleistä palkkatulojen kehitystä enemmän ja euromääräisiin veroperusteisiin tehdään keskimääräisen palkkakehityksen

mukaiset indeksitarkistukset, hänen verotuksensa kiristyy. Vastaavasti jos tulot nousevat tätä vähemmän, verotus kevene.

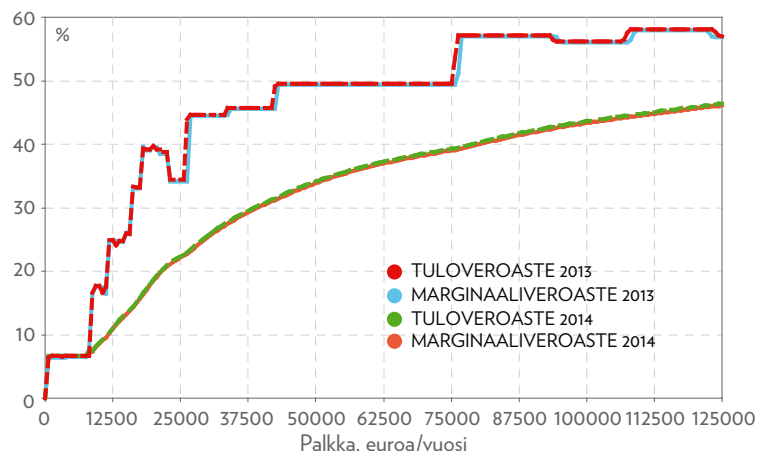
Anso- ja pääomatulojen verotukset eriytetty toisistaan. Pääomatulojen verotus on pitkälti suhteellista eikä pohdinta eri indeksien käytöstä veroperusteiden tarkistamiseksi ole lähtökohtaisesti tarpeellista. Joidenkin vähennysten muutoksilla (esim. korkomenoilla) on kuitenkin vaikutusta ansiotuloista maksettavien verojen määrään ja siten ansiotuloverotuksen tasoon.

ESIMERKKILASKELMAT

Lainsäädännön muutosten vaikutuksia on hyödyllistä arvioida myös siten, että otetaan huomioon vain tiettyä tuloa kalenterivuoden aikana saaneet henkilöt ja ainoastaan viran puolesta tehtävät vähennykset. Verovelvollisten erityisiin kustannuksiin perustuvia vähennyksiä ei siis oteta huomioon. Tällaiset pelkistetyt esimerkkilaskelmat soveltuvat vero- ja etuusjärjestelmien rakenteen kuvaamiseen.

Kuviossa 1 on esitetty palkansaajien tulo- ja marginaaliveroasteet vuosina 2013 ja 2014.

Kuvio 1. Palkansaajan tulo- ja marginaaliveroasteet vuosina 2013 ja 2014.

2013 ja 2014 jälkimmäisen vuoden tulotasossa. Vuoden 2014 veroasteet on laskettu viime elokuun budjettiriihessä ehdotetuilla veroperusteilla, mukaan lukien sosiaalivakuutusmaksuihin arvioidut muutokset sekä 1,5 prosentin indeksitarkistukset tuloveroasteikkoon lukuun ottamatta sen ylintä tulo luokkaa. Kunnallis- ja kirkollisveroprosenttien on oletettu pysyvän ennallaan. Vuoden 2013 euromääräisiin veroperusteisiin on tehty myös arvioidun palkkatason nousun mukaiset 1,5 prosentin indeksitarkistukset. Palkansaajien oletetaan olevan alle 53-vuotiaita, jolloin työeläkemaksut ovat matalammat kuin tätä vanhemmilla.

Ansiotuloverotus kiristyy ensi vuonna vain hiukan ja suunnilleen yhtä paljon pieni- ja suurituloisilla.

Havaitaan, että ehdotetuilla veroperusteilla palkansaajien tuloverotus säilyy lähes ennallaan kaikilla tulotasolla vuonna 2014. Tuloveroprosentit nousevat keskimäärin noin 0,15 prosenttiyksikköä. Ylin marginaaliveroaste saavutetaan hieman aiemmin kuin vuonna 2013, koska tulo luokan tularajaan ei tehty indeksitarkistusta. Eläkkeen- ja päivärahasaajilla veroperustemuutosten vaikutukset ovat pitkälti samanlaisia.

YHTEENVETO

Yleistään voidaan todeta, että jos budjettiesityksessä halutaan säilyttää ansiotulojen verotus ennallaan, kaikkiin euromääräisiin veroperusteisiin tulee tehdä ansiotulojen keskimääräistä kehitystä vastaavat indeksitarkistukset. Tällöin tulotyyppistä ja tulon suuruudesta riippumatta jos tulot muuttuvat keskimääräisen kehityksen mukaisesti, myös verot ja maksut muuttuvat tulojen suhteessa. Siten verotuksen taso eli verojen osuus tuloista säilyy ennallaan. Jos indeksitarkistukset tehdään pelkästään tuloveroasteikkoon, ne kattavat vain osan veroperusteista. Tällöin vaikutukset kohdistuvat yksinomaan valtionveroa maksaviin henkilöihin.

Valtiovalta voi veroperusteiden indeksitarkistuksilla vaikuttaa vain sellaisiin

sellaisiin verovähennyksiin, jotka määrytyvät tulojen mukaan. Nämä ovat tyypillisesti ns. viran puolesta tehtäviä vähennyksiä. Verovelvollisten erityisiin kustannuksiin perustuvat vähennykset muuttuvat kustannusten muutoksesta johtuen tuloista poikkeavalla tavalla.

Todellisuudessa yksittäisten kansalaisten tulojen ja samalla verojen muutos poikkeaa keskimääräisestä - lähtökohtaisesti siten, että tulomuutoksen ollessa keskimääräistä pienempi verotus kevenee ja päinvastoin.

Kuvatulla tavalla saatu verotuksen taso on laskennallinen. Vertaamalla sitä hallituksen budjettiesityksen mukaiseen verotukseen havaitaan esityksen vaikutus tuloverotuksen tasoon.

Veroperustemuutosten jälkeen voidaan arvioida kotitalouksien ostovoiman kehitys sen perusteella, miten ansiotulojen ja kuluttajahintojen odotetaan nousevan budjettivuonna. Esimerkiksi vuonna 2014, jos työmarkkinaratkaisuu toteutuu, palkkojen odotetaan nousevan keskimääräistä inflaatiota vähemmän. Siten kun reaali palkat alenevat ja tuloverotus hieman kiristyy, palkansaajien ostovoima alenee. ■

Viitteet

- 1 Veroperusteilla tarkoitetaan tuloveroasteikon tulo rahoja, veroprosentteja, kertoimia sekä muita vähennyksiin ja veroihin (sekä maksuihin) vaikuttavia määräytymisperusteita.
- 2 Muutoin indeksitarkistuksista on kyllä olemassa kirjallisuutta. Ns. "bracket creep"-ilmiöstä puhutaan, kun tulot nousevat mutta veroperusteisiin ei tehdä lainkaan indeksitarkistuksia. Tällöin mm. osa verovelvollisista siirtyy progressiivisessä tuloveroasteikossa ylempiin tulo luokkiin ja verotus kiristyy (IMMERVOLL 2000). "Fiscal drag" puolestaan viittaa siihen, että vastaavassa tilanteessa julkisen sektorin verotuotot lisääntyvät keskimääräistä tulokehitystä enemmän. Usein viimeksi mainittu keskustelu liittyy kuitenkin siihen, että inflaatio-oiloissa verojärjestelmä toimii "automaattisena vakauttajana" lisäämällä reaalisia verotuottoja, alentamalla kulutusta ja hillitsemällä siten talouskasvua (HETEMÄKI 2009 ja TERVALA 2009).
- 3 Staattisista laskelmista voidaan edetä dynaamisiin laskelmiin ottamalla huomioon se, kuinka

verotuksen muutokset vaikuttavat tulonsaajien käyttäytymiseen. Esimerkiksi ansiotuloverotuksen muutokset voivat vaikuttaa työn tarjontaan, jopa osallistumiseen työmarkkinoille.

4 Joskus voidaan ottaa huomioon myös verovapaat tulot, esimerkiksi osinkotulojen veroastetta laskettaessa.

5 Pääsääntö on, että varallisuuden tuottama tulo katsotaan pääomatuloksi ja kaikki muu tulo on ansiotuloa. Palkan lisäksi ansiotuloihin luetaan mm. eläkkeet, työttömyyspäivärahat sekä osa yrittäjätoiminnasta saaduista tuloista.

Kirjallisuus

- HETEMÄKI, M. (2009), Finanssipolitiikan elvytyksestä. Kansantaloudellinen aikakauskirja, 105, 146-167.
- IMMERVOLL, H. (2000), Fiscal Drag: An Automatic Stabiliser? University of Cambridge, Department of Applied Economics, DAE Working Papers 25/2000.
- LEHTINEN, T. & SALOMÄKI, A. (1993), Veroperusteiden ja tulonsiirtojen muutosten vaikutus käytettävissä oleviin tuloihin vuonna 1994, VATT-Keskustelualoitteita 51.
- NIINIVAARA, R. & VIITAMÄKI, H. (toim.) (2005), TUJA-käsikirja. Verotuksen ja etuuksien mikrosimulointimalli, VATT-Muistioita 72.
- SALOMÄKI, A. (1992), Verotus- ja tulonsiirtoratkaisujen vaikutus kotitalouksien tuloihin vuonna 1993, VATT-keskustelualoitteita 39.
- TERVALA, J. (2009), Suomi ja talouspolitiikka rahoituskriisissä, Kansantaloudellinen aikakauskirja, 105, 458-475.
- TURKKILA, J. (2011), Tuloverotuksen reaali muuttuminen Suomessa, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Sarja A-46.
- VALTIOVARAINMINISTERIÖN TIEDOTE (6.9.1994), Vuoden 1995 talousarvioesityksen vaikutukset tulonjakoon.
- VALTIOVARAINMINISTERIÖN TIEDOTE (5.9.1995), Vuoden 1996 talousarvioesityksen vaikutukset tulonjakoon.
- VIITAMÄKI, H. (2008), Vuoden 2009 talousarvioesityksen vero- ja etuusperustemuutosten vaikutukset, VATT-keskustelualoitteita 462.